

Situácia vo verejných financiách sa zhoršuje

Napriek priaznivému vývoju ekonomiky sa v rokoch 2018 a 2019 nepodarilo splniť rozpočtové ciele a vytvoriť dostatočný fiškálny priestor pre prípadné spomalenie ekonomiky a riešenie negatívnych šokov. Nesplnenie cieľa vyrovnaného rozpočtu v roku 2019 a schválenie dodatočných opatrení na rok 2020 zvýšili riziko, že bez prijatia zásadných opatrení deficit vzrastie na úroveň 2,4 % HDP v roku 2020 a do roku 2022 môže presiahnuť úroveň 3% HDP. To by viedlo k prekročeniu štvrtej hranice dlhovej brzdy spojenej s požiadavkou, aby vláda a samosprávy predložili vyrovnaný alebo prebytkový rozpočet. Predpokladáme, že dopady koronavírusu COVID-19 na výdavky rozpočtu a nepriamo cez ekonomické spomalenie aj na jeho príjmy prispievajú k ďalšiemu prehlbovaniu rozpočtového deficitu.

K splneniu rozpočtového cieľa pre rok 2020 mal prispieť vládou schválený výdavkový strop z januára tohto roku. Na druhej strane však Národná rada SR vo februári 2020 schválila zavedenie 13. dôchodkov, ktoré po podpise prezidentkou SR vstúpi v platnosť v najbližšom čase.. Toto opatrenie navýši úroveň výdavkov štátneho rozpočtu v roku 2020 o 0,45 % HDP. Predseda RRZ Ivan Šramko: *„Schválený rozpočet s 13. dôchodkom nepočíta a zároveň vláda nepredstavila žiadne kompenzačné opatrenia, ktoré by umožnili, aby sa stanovený výdavkový limit a schválený rozpočtový cieľ dodržal.“*

Hranica deficitu vo výške 3 % HDP je mimoriadne dôležitá z hľadiska európskych pravidiel Paktu stability a rastu. Jej prekročenie môže viesť k zaradeniu Slovenska do procedúry nadmerného deficitu (EDP) a neskoršiemu uloženiu finančnej pokuty. Ivan Šramko: *„Z pohľadu európskych pravidiel je dôležité, aby Slovensko smerovalo k vyrovnanému rozpočtu a držalo sa v bezpečnej vzdialenosti od 3-percentnej hranice deficitu. Vtedy máme väčší priestor na zvládanie kríz.“*

Vývoj deficitu a dlhu, ako aj prijaté opatrenia v dôchodkovom systéme sa premietajú aj do zhoršenia dlhodobej udržateľnosti verejných financií. Medzera udržateľnosti by sa zvýšila z úrovne 1,32 % HDP za rok 2018 k odhadovanej úrovni približne 5 % HDP za rok 2020. Ivan Šramko: *„Slovenské verejné financie sa z pohľadu udržateľnosti dostali pred rok 2012, t.j. do časov tesne po globálnej finančnej kríze. Viac než polovica zhoršenia je zapríčinená opatreniami v dôchodkovom systéme, ktorých náklady rastú v čase a sú tak výrazne vyššie ako nám indikujú okamžité vplyvy na deficity v najbližších rokoch po ich zavedení.“*

Nad rámec vyššie spomenutých rizík prináša **aktuálny vývoj v súvislosti s koronavírusom COVID-19** ďalšie negatívne vplyvy. Okrem priamych nákladov na riešenie akútnych prípadov budú výrazne vyššie náklady spojené s karanténnymi opatreniami zameranými na predchádzanie rozširovania nákazy. Revidované prognózy obchodných partnerov SR a vývoja globálneho obchodu indikujú, že **v roku 2020 slovenská ekonomika nemusí rásť, pričom nie je vylúčený ani medziročný pokles jej výkonnosti.**

Rada pre rozpočtovú zodpovednosť poskytuje nezávislý pohľad na rozpočet a vývoj vo verejných financiách. RRZ identifikuje riziká rozpočtu, ktoré by bolo nutné následne dodatočnými opatreniami eliminovať. V súlade so svojim mandátom poukazuje aj na to, či rozpočet vytvára predpoklady pre dlhodobú udržateľnosť verejných financií a plnenie národných fiškálnych pravidiel.